

TAMPEREEN KAUPUNKI

Ympäristö- ja rakennusjaosto
Frenckellinaukio 2B, PL 487
33101 Tampere

MAA-AINESLUPAPÄÄTÖS

yrja 4.6.2019
Dnro:TRE:878/10.00.03/2019
Päätös annettu julkipanon jälkeen
Päätöksen antopäivä 7.6.2019

ASIA

Maa-aineslain (555/1981) 4 §:n mukainen lupahakemus maa-aineksen (hiekkaj
ja sora) ottamiseen.

LUVAN HAKIJA

Kaanaan Kaivin Oy
Penttilänperäntie 1166
34410 Murole

OTTAMISALUE

Tila: Putamo 2:99
Kylä: Saarlahden kylä (715)
Kaupunki: Tampere (837)
Maakunta: Pirkanmaa

MAANOMISTAJAT

Tilan Putamo 837-715-2-99 omistaa yksityishenkilö, jonka kanssa Kaanaan
Kaivin Oy:llä on vuokrasopimus koskien maa-ainesten ottoa.

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE

Maa-aineslaki 4 § 1 momentti

HAKEMUKSEN VIREILLETULO

Hakemus on jätetty ympäristö- ja rakennusjaostolle 28.1.2019. Hakemusta on
täydennetty pohjavesi- ja kasvillisuusselvitystietojen tarkennuksilla 7.2. ja
21.2.2019 sekä pohjaveden uusilla pinnakorkeustiedoilla 24.4.2019.

TOIMINTAA KOSKEVAT LUVAT

Kyseessä on jo aloitettu ottotoiminta, jonka jatkamiseksi haetaan uutta lupaa.
Maa-ainesten otto on aloitettu alueella jo 1980-luvulla. Alueelle myönnetty
aiempi maa-aineslupa oli toisen toimijan nimissä ja se on rauennut vuonna 2011
(Dno YLA 2732/632/01). Tällä hetkellä suunnitelma-alueella ei ole voimassa
olevaa maa-aineslain mukaista ottolupaa eikä muita lupia.

OTTAMISALUEEN YMPÄRISTÖ JA KAAVOITUSTILANNE

Sijainti

Ottamissuunnitelma koskee hiekan ja soran ottamista Tampereen Saarlahden kylässä tilalla Putamo (837-715-2-99). Suunnitelma-alue sijaitsee Tampereen pohjoisella suuralueella Saarlahden kylässä Etelä-Arolan tien (tie nro 14279) kaakkoispuolella. Tampereen keskustaan on matkaa noin 30 km.

Putamon tilan kokonaispinta-ala on noin 20 hehtaaria ja ottamissuunnitelma koskee 3,4 hehtaarin kokoista aluetta, josta varsinaista ottoaluetta on noin 2,5 hehtaaria. Tieyhteys alueelle on Etelä-Arolan tien kautta.

Kaavoitustilanne

Maakuntavaltuuston 27.3.2017 hyväksymässä Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 suunnitelma-alue sijoittuu maaseutualueelle ja Rääkkykankaan I lk pohjavesialueelle. Kaupunginvaltuuston 14.9.1983 hyväksymässä Aitolahti-Teisko yleiskaavassa alue on merkitty maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M). Alueella ei ole asemakaavaa.

Koko Pohjois-Tampereen alueelle ollaan laatimassa strategista yleiskaavaa.

Rakennettu ympäristö ja lähimmät häiriintyvät kohteet

Ottoalue sijaitsee metsätalousvaltaisella haja-asutusalueella Etelä-Arolan tien (tie nro 14279) varrella. Pohjoisessa noin 200 metrin päässä on toinen soranottoalue ja etelässä noin 200 metrin päässä Hangasvuoren kallionottoalue.

Lähin asuinrakennus sijaitsee ottoalueen koillispuolella 135 metrin päässä Etelä-Arolan tien toisella puolella. Lounaassa sijaitsee asuinrakennus noin 460 metrin päässä. Lähin vapaa-ajan rakennus sijaitsee 520 metrin päässä koillisessa.

Ottoalueella tai sen läheisyydessä ei sijaitse suojeltuja muinaismuistoja, rakennusperintökohteita eikä muita suojeltuja rakennetun ympäristön kohteita. Aluetta ei myöskään ole luokiteltu valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi tai suojeltavaksi kulttuuriympäristöksi. Ottoalueella tai sen läheisyydessä ei ole merkittäviä virkistys- tai ulkoilureittejä. 500 metrin päässä luoteessa on ampumarata.

Maisema-arvot

Välittömästi Putamon maa-ainestenottoalueen länsipuolella sijaitsee Rääkkykankaan paikallisesti arvokas harjuaalue (POSKI-hanke, Pirkanmaan arvokkaiden harjuaalueiden inventoinnin tarkistus 2014). Alueen kohdekuvauksessa todetaan mm., että Rääkkykangas on osa Sisä-Suomen reunamuodostumaa. Rääkkykankaan harjuaalue sisältää kaunista maisemakuvaa, jossakin määrin luonnon merkittäviä kauneusarvoja sekä

erikoisia luonnonesiintymiä. Harjualue on kapea, kaksihaarainen ja pääosin maisemallisesti kaunis ja tärkeä maalaismaiseman osatekijä, joka liittyy alueelle tyypilliseen pienipiirteiseen metsä- ja peltomaisemaan. Rajauksen välittömässä tuntumassa on muinaishautoja. Harjanne on maisemassa melko hallitseva. Kohteelta avautuu paikoin myös kauniita näkymiä ympäristön maalaismaisemiin. Sisäistä maisemakuvaa rikkovat maa-ainesten ottamisalueet, joita on erityisesti alueen itärajalla ja sen tuntumassa. Pieniä maa-ainesten ottamispaikkoja on myös alueen muissa osissa, kuten Aakkulaan vievän tien varrella. Harjun maisemallisesti merkittävin osa on Kaanaa-Velaatta tien varrella.

Luonnonympäristö

Suunnitelma-alueelta puusto ja pintamaat on poistettu noin 2 hehtaarin alalta, alueen eteläosassa noin 1,5 hehtaarilla kasvaa keskimäärin alle 10-metristä sekapuustoa. Maaperä on soraa ja hiekkaa.

Ottoalueen maastonkorkeudet vaihtelevat välillä n. + 158,00 ... +153,00. Korkeimmillaan maasto on ottoalueen länsi-/luoteisosassa, josta maasto viettää loivasti kaakkoon.

Ottoalue sijoittuu Kokemäenjoen päävesistöalueen Ilvesjoen valuma-alueelle (35.385). Alueen pintavedet imeytyvät pääosin hiekkaiseen maaperään, alueelta ei ole suoria pintavesiyhteyksiä vesistöihin.

Lähimpiä järviä ovat Yläpirttijärvi noin 500 m päässä luoteessa ja Iso-Rapuska noin 700–800 m päässä koillisessa. Ottoalueen kaakkoispuolella on ojitettua kosteikko-aluetta.

Kasvupaikkaolosuhteiltaan alue ja sen ympäristö ovat kuivahkoa kangasmetsää. Alueella tehtiin kasvillisuusselvitys 9.7.2014 osana kolmen soranottoalueen selvitystä (Ahlman Group Oy). Selvityksessä jo avatun ottoalueen länsipuoleiset alueet olivat puolukkatyyppin (VT) kuivahkoa kangasta. Alueella kasvoi nuorta puustoa, pääasiassa koivuja, joiden seassa kuusia, mäntyjä ja harmaaleppiä. Aluskasvillisuudessa oli puolukkaa, kanervaa, kangasmaitikkaa, maitohorsmaa, kieloa, hietakastikkaa ja variksenmarjaa. Alueella kasvaa myös laikuittaisesti palleroporon- ja hirvenjäkälää.

Suunnittelualueelle on muutaman viime vuoden sisällä muodostunut huomattava törmäpääskyrinne, jossa on tällä hetkellä yli 50 pesäkoloa. Törmäpääsky on valtakunnallisesti vaarantunut laji sekä rauhoitettu eläinlaji, jota koskevat luonnonsuojelulain 39 § säännökset. Säännöllisesti käytössä olevat törmäpääskyn pesät ovat luonnonsuojelulain suojaamia myös pesimäkauden ulkopuolella.

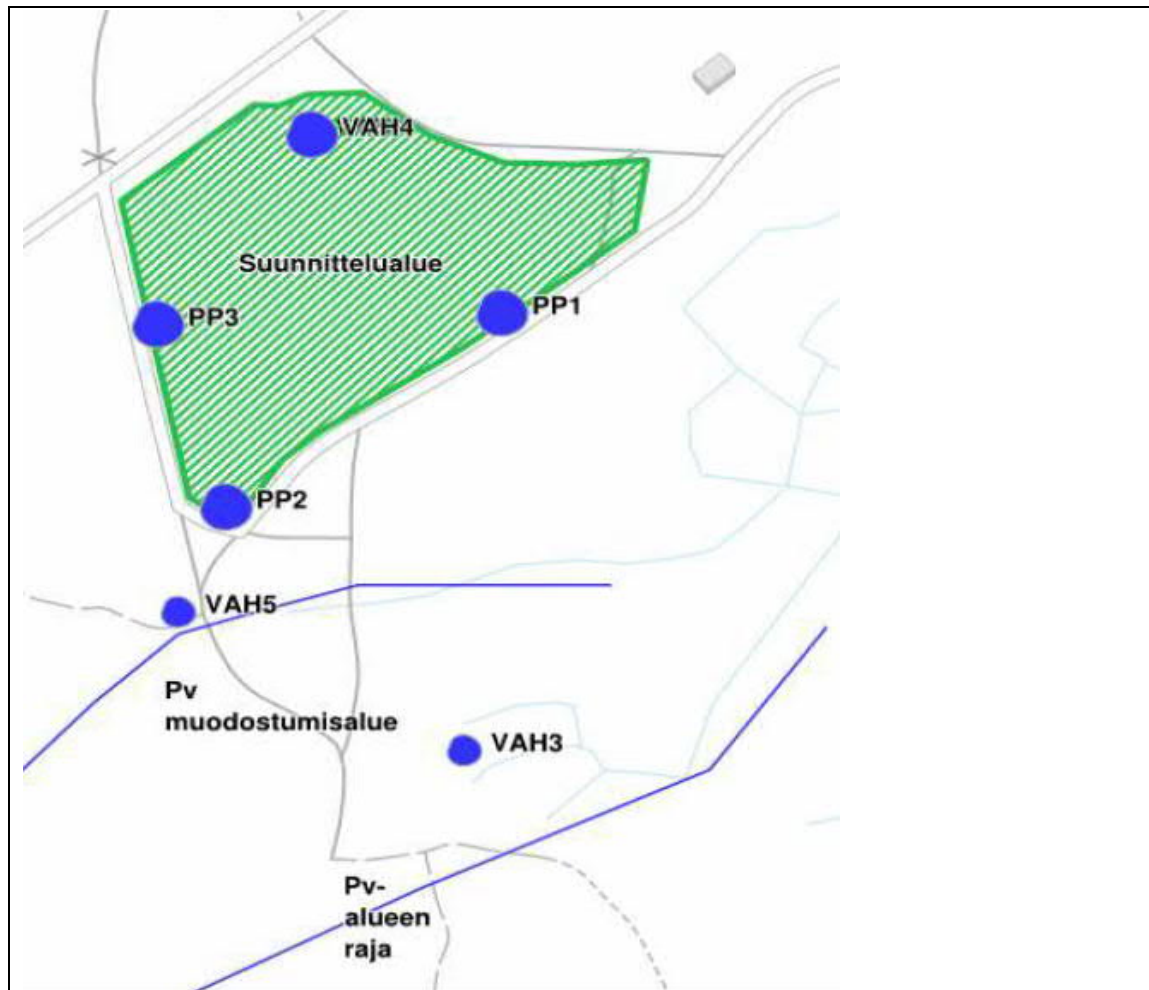
Ottoalueen läheisyydessä ei ole tiedossa muita erityisiä luontoarvoja tai suojeltavia luontotyypppejä. Pohjoisessa noin 500 metrin päässä Ylä-Pirttijärven rannalla on pienvesistöjen lähiympäristöjä, jotka on määritelty metsälain 10 §:n mukaisiksi erityisen arvokkaiksi elinympäristöiksi.

Lähin luonnonsuojelualue on Iso-Kuhmon yksityinen suojelualue (YSA045405) 6,5 kilometrin päässä ja lähin Natura-alue, Siikaneva (FI0341008) yli 10 kilometrin päässä.

Pohjavesiolosuhteet

Alue sijaitsee Rääkkykankaan vedenhankintaa varten tärkeällä pohjavesialueella (0483708 B), jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen (1E-luokka). Rääkkykankaan pohjavesialue on osa laajaa Sisä-Suomen reunamuodostumaa. Kallion pinnan topografia on alueella hyvin vaihtelevaa. Tätä heijastelee myös maapeitteiden paksuudet, jotka vaihtelevat ruhjelaaksojen yli 20 metristä kalliopaljastumiin. Muodostuman luoteisreunalla sijaitsee useita reunamorenieniselänteitä. Karkeita, hyvin vettä johtavia sorakerroksia löytyy vain muodostuman pohjoisreunalta, Ylä-Pirttijärveen laskevasta rinteestä. Muodostuman loivasti laskeva eteläreuna on pääasiassa hienoa hiekkaa ja karkeaa silttiä. Pohjaveden päävirtaussuunta on alueen koillisosissa pohjoiseen ja lounaisosissa lounaaseen. Pohjavettä purkautuu Ylä-Pirttijärven eteläpään rinteestä ja myös suoraan järveen. Jonkin verran pohjavettä purkautuu myös kaakkoisreunan soistumille sekä Kurjenvuoren pohjoispuolella olevalla suolle. Pohjavettä alueella muodostuu arvioilta 920 m³/d ja vesi on pääsääntöisesti hyvälaatuista. Alueella on Velaatan vesiosuuskunnan vedenottamo, jonka vuoden 2014 vedenotto oli keskimäärin 30 m³ päivässä. Soranottoalueelta etäisyys vedenottamolle on noin 1,3 km. Lisäksi pohjavesialueella on tutkittu vedenottamon paikka, josta on arvioitu saatavan noin 200 m³ hyvälaatuista vettä päivässä. Soranottoalueelta etäisyys tutkittuun vedenottamopaikkaan on noin 450 m.

Suunnitelma-alueen pohjoiskulmassa on aiemmin asennettu pohjavesiputki VAH4 ja ottoalueen länsi-, itä- ja eteläkulmissa uudet, elokuussa 2018 asennetut pohjavesiputket PP1, PP2 ja PP3.

Putkista mitatut pohjaveden korkeudet (N2000):

VAH4	+149,28 (26.11.2018)	+149,19 (18.4.2019)
PP1	+148,8 (29.8.2018)	+148,67 (18.4.2019)
PP2	+152,5 (29.8.2018)	+152,2 (18.4.2019)
PP3	+151,35 (29.8.2018)	+150,65 (18.4.2019)

Mittaustietojen perusteella pohjaveden virtaussuunta ottoalueen kohdalla on länsi-lounaasta itä-koilliseen.

Haetun ottoalueen lähialueella pohjaveden laatua on seurattu edellä mainitun VAH4-pohjavesiputken lisäksi yhdestä, noin 450 metriä suunnitellulta ottamisalueelta lounaaseen sijaitsevasta talousvesikaivosta sekä kahdesta pohjavesiputkesta; VAH5-putki noin 50 metriä suunnitellun ottamisalueen etelänurkasta etelälounaaseen ja VAH3-putki noin 170 metriä kaakkoon. Vuoden 2017 näytteissä pohjaveden laatu täytti muuten tutkittujen parametrien osalta Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (STMA 461/2000 talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista) laatuvaatimukset ja -suositukset, mutta havaintoputken VAH5 nitraattityppipitoisuus ylitti asetuksen raja-arvon. Nitraattityppipitoisuuden ylityksen arvioidaan johtuvan haetun ottoalueen eteläpuolella sijaitsevalla Hangasvuoren kallioulouhoksella tehdyistä louhintaräjäytyksissä, joiden yhteydessä räjäytysaineiden sisältämää tyyppiä on

päässyt pohjaveteen. Putamon alueella otetaan soraa, joten toimintaan ei liity räjäytysaineiden käsittelyä alueella.

OTTAMISSUUNNITELMA

Maa-aineslain mukaista ottolupaa haetaan kymmeneksi vuodeksi lukien luvan lainvoimaiseksi tulemisesta. Lupaa haetaan 2,5154 hehtaarin kokoiselle alueelle kokonaisottomäärälle 68 000 m³. Vuotuinen ottomäärä on keskimäärin 6 800 m³. Poistamattomia pintamaita ottoalueella on noin 4 500 m³.

Suunnittelun pohjaksi on alueelta laadittu 1:2000 -mittakaavainen numeerinen (Autocad) pohjakartta. Pohjakartta on laadittu Maanmittauslaitoksen korkeusmallia ja maastotietokantaa, Tampereen kaupungin karttapalvelua sekä kiinteistötietojärjestelmää (KTJ) hyödyntäen. Koordinaatistona ovat ERTS-GK24/N2000.

Ottamisen alkutilanne on esitetty nykytilannekartassa sekä leikkauspiirroksissa ja ottoalueen muotoilu ottamisen jälkeen erillisessä suunnitelmakartassa.

Otto aloitetaan alueen pohjoisosasta lännestä itään ja sen jälkeen etelään. Ottamisen edetessä muotoilu- ja maisemointityöt aloitetaan soveltuvin osin niillä alueilla, joilla ottaminen on saatettu loppuun.

Ottoalueen pohja tasataan suunnitelmakartan mukaisesti tasolle + 152,8 ... + 156,5 siten, että pohjaveden pintaan nähden jätetään vähintään 4 metrin suojakerrospaksuus.

Naapurikiinteistöiden rajaan jätetään 10 metrin suojaetäisyys.

Ottotoiminta

Toiminta ottoalueella koostuu kaivuusta, kuormauksesta ja kuljetuksista, joita tehdään pyöräkuormaajalla ja/tai kaivinkoneella ja kuorma-autoilla. Tarvittaessa soraa lajitellaan eri jakeisiin seulomalla. Toiminta-ajoiksi esitetään kesäaikaan 1.6.–31.8. maanantaista perjantaihin klo 7.00–18.00 ja muuna aikana 1.9.–31.5. maanantaista perjantaihin klo 7.00–22.00 ja lauantaisin ja sunnuntaisin klo 7.00–18.00. Syys-toukokuun pidemmät toiminta-ajat ovat tarpeen seulonnan kausiluonteisuuden vuoksi.

Seulontaa tehdään urakkaluonteisesti ja seulontakalusto tuodaan paikan päälle kutakin urakkaa varten. Seulontaa tehdään tela-alustaisella seulontalaitteistolla, jota siirretään rintauksen etenemisen myötä. Seulontalaitteisto sijoitetaan montun alimmalle tasolle, samoin seulottujen tuotteiden varastokasat. Seulontaa tehdään vuodessa 1–3 jaksossa, 4–6 viikkoa kerrallaan. Seulontapäiviä arvioidaan olevan noin 60 päivää vuodessa.

Alueella ei säilytetä öljyä eikä polttoaineita eikä suoriteta kaluston huoltoa eikä pesua. Pyöräkonetta säilytetään tukitoiminta-alueella, joka perustetaan ottoalueen kaakkoisivulle, ja jonka maaperä suojataan vuotojen varalta kemikaaleja kestävällä vähintään 1 mm vahvuisella muovilla (esim. HDPE-

muovikalvo) tai vastaavalla materiaalilla, jonka päälle tiivistetään vähintään 30 cm vahvuinen kerros hienoa maa-ainesta (silttiä tai hienoa hiekkaa). Hulevedet tukitoiminta-alueelta johdetaan öljynerottimeen ja edelleen umpiputkessa pohjavesialueen ulkopuolelle.

Pyöräkoneen tankkaus tehdään tukitoiminta-alueella ja polttoneste tuodaan paikalle erikseen jokaista tankkausta varten. Ottamisen loppuvaiheessa tukitoiminta-alue puretaan, maaperän puhtaus varmistetaan ja loput maa-ainekset otetaan ko. kohdalta ottamissuunnitelman mukaisesti. Tässä vaiheessa ei ottoalueella enää suoriteta tankkausta.

Seula tankataan sen sijaintipaikalla erityistä varovaisuutta noudattaen ja maaperä suojataan imeytysmatolla. Seula tankataan aamulla niin, että polttonesteen määrä vastaa työpäivän tarvetta. Näin vähennetään ilkeästä johtuvaa onnettomuusriskiä.

Mahdollisten polttoainevuotojen ja muiden poikkeustilanteiden vuoksi alueelle varataan öljynimeytysturvetta-/raetta työkoneiden ja tukitoiminta-alueen yhteyteen.

Toiminnasta syntyy vähäisiä määriä yhdyskuntajätettä sekä hyötykäyttöön soveltuvaa jätettä, esim. rautaromua. Jätteiden keräily keskitetään yhteen paikkaan ja jätteet toimitetaan käsiteltäväksi tai hyödynnettäväksi asianmukaisiin paikkoihin.

Maa-ainesten kuljetuksiin käytetään yleisiä teitä. Kuljetusten määrä riippuu tuotantotilanteesta. Vilkkaimmillaan kuljetusliikennettä on keskimäärin 20–30 ajoa/vrk.

Maaston muotoilu ja maisemointi

Ottotoiminnan edistyessä alue muotoillaan ympäröiviin maastomuotoihin soveltuvaksi suunnitelmakartalla esitetyllä tavalla ja palautetaan jälkihoitotoimenpiteillä metsämaaksi.

Ennen maisemointitöitä alue siistitään sinne kuulumattomasta materiaalista. Ottoalueen reunat luiskataan kaltevuuteen 1 : 3 ja verhoillaan alueen reunoille varastoituja pintamaita hyödyntäen. Ottoalueen pohjalle levitetään 20–30 cm paksu maannoskerros uuden biologisesti aktiivisen kasvualustan luomiseksi.

Luiskien sekä alueen pohjan metsittyminen tapahtuu pääosin luonnon-siemennyksellä. Mikäli siemennys ei ole tuottanut riittävää tulosta 2 vuoden kuluessa ottotoiminnan päättymisestä, istutetaan alueelle sekapuustoa (havupuut/lehtipuut suhteessa 2:1) vapaakuvisesti 2 500 tainta hehtaarille tai kylvetään puunsiemeniä noin puoli kiloa hehtaarille.

Maisemointi aloitetaan ottamisen vielä jatkuessa alueen niistä osista, joilla otto on saatettu loppuun ja joita ei tarvita enää liikennöintiin tai muihin toimintoihin.

Maisemointikustannuksiksi arvioidaan $5\,000\text{ €/ha} = 3,416\text{ ha} \times 5\,000,00\text{ €} = 17\,080,00\text{ €}$.

Kaivannaisjätteet

Toiminnassa syntyvät kaivannaisjätteet ovat pintamaan kuorinnasta syntyvää epäorgaanista ja orgaanista ainesta, kivennäismaata, humusta, kantoja ja hakkuutähteitä. Kaivannaisjätteet eivät sisällä haitallisia aineita, joista aiheutuisi ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Ottoalueen puusto ja pintamaat poistettu noin 2 hehtaarin alalta suunnittelualueen koillis- ja itäosista. Alueen humuskerros on paksuudeltaan noin 20–30 cm. Jo poistettuja pintamaita on noin $6\,000\text{ m}^3$ ja poistamattomia noin $4\,500\text{ m}^3$. Ne läjitetään ottoalueen reunoille vaiheittain ottamisen edetessä. Toiminnan loputtua pintamaat käytetään alueen muotoiluun ja maisemointiin ottamissuunnitelman ja lupamääräysten mukaisesti.

Kaivannaisjätteille on tehty jätehuoltosuunnitelma.

Ympäristövaikutusten arviointi ja toimet vaikutusten estämiseksi ja lieventämiseksi

Ottamissuunnitelman mukaisesti toteutetusta ottotoiminnasta ei arvioida aiheutuvan haitallisia vaikutuksia ihmisten terveydelle eikä ympäristölle. Ottoalue sijaitsee harvaan asutulla alueella eikä sen läheisyydessä ole vaikutuksille herkkiä luonto- tai rakennetun ympäristön kohteita. Ottoalueella sijaitseva törmäpääskyrinne on huomioitu ottamissuunnitelmassa.

Toiminnan merkittävimmät ympäristövaikutukset ovat ottojaksojen aikaiset ajoittaiset melu- ja pölyvaikutukset sekä onnettomuustilanteissa tapahtuvat mahdolliset öljy- ja polttoainevuodot. Näitä vaikutuksia estetään ja minimoidaan huomioimalla ne eri työvaiheissa. Ottamistoiminnan loputtua vaikutukset lakkaavat ja alue palautetaan jälkihoitotoimenpiteillä metsätalouskäyttöön.

Melu ja pöly

Toiminnan aikaiset melu- ja pölyhaitat ovat jaksottaisia ja ne kohdistuvat lähinnä toiminta-alueeseen. Ottoaluetta ympäröivä puusto vaimentaa melua ja estää pölyn leviämistä.

Pölylähteitä ovat liikenne, seulontalaitos ja varastokasat. Kuivien jaksojen aikana pölyämistä ehkäistään tarvittaessa kuljetusreittejä kastelemalla. Lisäksi seulonnan yhteydessä aineiden pudotuskorkeudet pidetään mahdollisimman pieninä ja seulottavaa materiaalia kostutetaan tarvittaessa vedellä.

Melua syntyy lajitteiden kuormauksesta ja kuljetuksesta sekä ajoittain tapahtuvasta seulonnasta. Seulontalaitos sijoitetaan montun alimmalle tasolle, jolloin ympäröivät maastonmuodot vähentävät melun ja pölyn leviämistä.

Vesistövaikutukset

Hiekan ja soran oton mahdolliset vesistövaikutukset koskevat lähinnä pohjavesiä, sillä sora-alueille ei juuri kerry hulevesiä, joiden kautta muodostuisi pintavesiin kohdistuvia vaikutuksia. Oton suorat vaikutukset syntyvät muutoksissa pohjaveden muodostumisolosuhteissa, kuten pintamaiden poiston vaikutukset haihtumiseen ja pohjaveden suotautumiseen. Epäsuoria vaikutuksia ovat poltto- ja voiteluaineiden käyttöön liittyvät vuoto- ja vahinkoriskit.

Haetun ottoalueen pintamaista osa on poistettu. Pohjaveden muodostumisolosuhteisiin kohdistuvat vaikutukset minimoidaan poistamalla jäljellä olevat pintamaat vaiheittain ottamisen edetessä. Maisemointityöt aloitetaan mahdollisimman pian ottoalueen niissä osissa, joissa ottaminen on saatu päätökseen.

Pohjaveden ylimmän pinnan ja ottamisen alimman tason välille jätetään vähintään neljän metrin suojakerrospaksuus.

Kaivutoimintaan liittyvien työkoneiden säilytys tapahtuu alueella, jonka maaperä on suojattu. Ottoalueella ei säilytetä polttoaineita eikä muita kemikaaleja eikä työkoneita pestä tai huolleta alueella. Työkoneet pidetään kunnossa ja niiden toimintaa tarkkaillaan työn aikana. Työkoneiden yhteyteen varataan tarpeellinen määrä imeytystarvikkeita vuotojen varalta.

Kaivualuetta ei käytetä pinta- tai pohjavedelle vaarallisten aineiden varastopaikkana ja toiminnassa syntyvä jäte toimitetaan asianmukaisesti käsiteltäväksi.

Maisema ja luontokohteet

Ottoalue ei sijaitse merkittävällä maisema- tai kulttuurimaisema-alueella eikä sen lähiympäristössä ole törmäpääskyjen lisäksi erityisiä luontokohteita.

Maisemaan kohdistuvia muutoksia vähennetään toteuttamalla jäljellä olevan puuston ja pintamaiden poistaminen vaiheittain soranoton edetessä. Maisemointi aloitetaan mahdollisimman pian ottoalueen niissä osissa, joilla ottaminen on saatettu päätökseen.

Ottamissuunnitelmassa törmäpääskyrinne on rajattu ottoalueen ulkopuolelle ja siihen jätetään 10 metrin suojavyöhyke. Ottaminen toteutetaan siten, että siitä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa törmäpääskyille. Pääskyrinnettä lähimmillä ottoalueen osilla ottotoiminta tehdään pääskyjen pesimäajan ulkopuolella. Ottamisen aikana tarkkaillaan, että toiminta ei vaikuta törmän rakenteeseen ja sen edusta pidetään avoimena.

Tarkkailu

Toimintaa ja käytettävän kaluston kuntoa tarkkaillaan tuotannon aikana aistinvaraisesti. Häiriötilanteessa toiminta keskeytetään, kunnes häiriö on poistettu.

Vahinkotilanteissa ryhdytään välittömästi toimenpiteisiin vahingon minimoimiseksi ja haittojen leviämisen estämiseksi. Vahingosta ilmoitetaan välittömästi alueelliselle pelastuslaitokselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Pohjaveden tarkkailemiseksi mitataan alueelle asennetuista pohjaveden havaintoputkista pohjaveden pinnan korkeus neljä kertaa vuodessa.

ASIAN KÄSITTELY

Hakemuksesta tiedottaminen

Hakemuksesta on kuulutettu maa-aineslain 13 §:n mukaisesti Tampereen kaupungin virallisella ilmoitustaululla sekä kaupungin internet-sivuilla 8.3.–8.4.2019. Kuulutuksesta on annettu lisäksi erikseen tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Lausunnot

Lupahakemuksesta on pyydetty lausunnot Pirkanmaan ELY-keskukselta, Tampereen kaupungin maankäytön suunnittelulta ja Tampereen kaupungin terveydensuojeluviranomaiselta. Hakemuksesta antoivat lausuntonsa Pirkanmaan ELY-keskus ja Tampereen kaupungin kaupunkiympäristön suunnittelun yleiskaavoitusyksikkö.

Tampereen kaupungin kaupunkiympäristön suunnittelun yleiskaavoitusyksikkö antoi hakemuksesta 11.3.2019 päivätyn lausunnon. Lausunnossa kuvattiin alueen kaavoitustilanne sekä todettiin, että hakemuksen mukainen toiminta ei aiheuta haittaa tulevalle kaavoitukselle, kaavan toteuttamiselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle.

Pirkanmaan ELY-keskus antoi lausuntonsa 4.4.2019 (PIRELY/1722/2019). ELY-keskus toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Törmäpääsky on vuoden 2019 uhanalaisuusarvioinnin mukaan erittäin uhanalainen laji, sekä rauhoitettu eläinlaji, jota koskevat luonnonsuojelulain 39 § säännökset. Luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan kiellettyä on mm. rauhoitettujen eläinlajien pesien ja munien tahallinen vahingoittaminen sekä tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsyklinen kannalta tärkeillä paikoilla. Säännöllisesti käytössä olevat törmäpääskyn pesät ovat luonnonsuojelulain suojaamia myös pesimäkauden ulkopuolella. Törmäpääskyn pesäkolojen katsotaan olevan säännöllisesti käytössä, kun samoja pesäkoloja käytetään vuosittain. Mikäli pesäkolot sortuvat tai eivät

jostain muusta syystä enää kelpaa törmäpääskyille pesäpaikaksi, eivät luonnonsuojelulain 39 §:n säädökset koske niitä.

ELY-keskuksen käsityksen mukaan ottamissuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet ovat törmäpääskyjen pesimärinteen osalta asianmukaisia, kunhan toiminnan aikana varmistutaan, ettei maa-ainestenottamisesta aiheudu pesimärinteeseen sortumavaaraa. Ottamistoiminnan päätyttyä törmäpääskyille on hyvä mahdollisuuksien mukaan jättää riittävästi jälkihoitamattomia rintauksia, jotka ovat turvallisia alueella liikkuville (aitaus tms). Pesäkolonien alaja yläpuolella tulee olla riittävästi maata estämään petoeläinten kaivautuminen koloihin. Jyrkänteen tulisi olla 5–10 metriä korkea ja 30 metriä pitkä. Törmän edustaa ei tule metsittää.

Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, että maa-ainesten ottaminen voi alueella olla mahdollista ilman, että siitä ennalta arvioiden aiheutuu ympäristölle maa-aineslain, vesilain tai luonnonsuojelulain tarkoittamaa haittaa.

Pohjaveden pinta

Ylimmän havaitun luonnollisen pohjaveden pinnan päälle tulee jäädä aina vähintään neljä metriä paksu suojakerros.

Tarkkailu

Pohjaveden pinnan tasoa tulee seurata säännöllisesti alueelle asennetuista pohjaveden havaintoputkista neljä kertaa vuodessa (maalis-, kesä-, syys- ja joulukuussa). Näytteenottoon soveltuvista muovisista havaintoputkista VAH 4 ja PP1 vuorovuosittain otettavasta näytteestä tulee analysoida haju, maku, sameus, väri, pH, happi, permanganaattiluku/TOC, sähkönjohtavuus, rauta, mangaani, sulfaatti, nitraatti, kloridi, kokonaiskovuus, alkaliniteetti ja öljyhiilivedyt.

Vedenlaatonäytteet tulee olla asiantuntevan näytteenottajan ottamia ja näytteenoton tulee vastata laboratorion laatukriteerejä (sertifioitu/akkreditoitu). Lisäksi tulee huomioida, että määritysrajat mineraaliöljyille ja polttoainehiilivedyille ovat vastaavia kuin pohjaveden ympäristölaatu normit (VNa 341/2009). Lisätietoa laadun tarkkailusta löytyy Maa-ainesten kestävä käyttö -oppaasta (liite 6/5 sivu 101). Tarkkailuohjelmaa voidaan tarkistaa tulosten pohjalta. Vuosittaiset tulokset tulee toimittaa tiedoksi myös Pirkanmaan ELY-keskukseen (kirjaamo.pirkanmaa(at)elykeskus.fi).

Ottamistoiminta

Ottamistoiminnan ja maantien väliin tulee jättää mahdollisimman suuri suojaetäisyys alueen maisemointi huomioon ottaen.

Tankkaus- ja tukitoimintoalueet on lähtökohtaisesti sijoitettava kaivualueen ulkopuolelle ja sade- ja sulamisvedet tulee johtaa pohjavesialueen ulkopuolelle. Mikäli alue joudutaan poikkeustilanteessa sijoittamaan kaivualueelle, tulee sade- ja sulamisvedet suojatulta alueelta johtaa pohjavesialueen ulkopuolelle tai kerätä umpisäiliöön pois vietäväksi. Koneiden ja laitteiden tankkausta varten varastoitavan polttoaineen säiliöiden on oltava kaksoisvaipallisia tai vastaavia. Säiliöt on varustettava ylitäytönestimillä ja tankkauslaitteistot ns. laponestolla.

Ottamiseen liittyvät toiminnot tulee järjestää siten, ettei niistä voi aiheutua maaperän tai pohjaveden pilaantumista. Mahdolliset päästöt on välittömästi ilmoitettava valvontaviranomaiselle. Jätteiden, ylijäämämassojen ym. sijoittaminen ottamisalueelle ei ole sallittua.

Jälkihoito

Mahdollisessa luvassa tulee yksilöidä jälkihoitotoimenpiteet. Jälkihoitotoimia ovat mahdollisten varastokasojen poistaminen alueelta, alueen siistiminen, muotoilu ja pintamateriaalin (humus) levitys, kasvillisuuden palauttaminen sekä alueelle soveltumattoman käytön estäminen.

Luiskat tulee muotoilla alueen turvallisuuden ja maisemanhoidon kannalta riittävän loiviksi, kaltevuuteen 1:3 tai loivemmaksi. Lupa-ajan päätyttyä ottamisalueella ei tule olla maa-ainesvarastokasoja lainkaan, sillä ne estävät jälkihoidon toteuttamisen. Tiivistyneet tienpohjat ja varastokasojen pohjat tulee möyhiä ja pehmentää toiminnan loputtua, sillä tiivis maaperä läpäisee vettä huonosti ja vähentää siten muodostuvan pohjaveden määrää.

Ottamisalue tulee jälkihoitaa välittömästi ottamistoiminnan päätyttyä pohjaveden laadun turvaamiseksi. Pohjaveden suojelun kannalta on tärkeää, että asianmukaisin jälkihoitotoimenpitein alueelle aikaansaadaan oton päätyttyä mahdollisimman nopeasti uusi maannoskerros. Ottamisalueelle tulee jälkihoitotoimenpiteillä muodostaa kasvualusta seuraavalla tavalla: Pohjatasolle ja luiskiin levitetään noin 20–30 cm vahvuinen kerros keskikarkeaa tai karkeaa hiekkaa. Hiekkakerroksen päälle levitetään noin 5 cm vahvuinen kerros humusta, joka sekoitetaan hiekkakerroksen pintaosaan. Tähän tarkoitukseen voidaan käyttää alueelta kuorittua pintamaata tai muualta tuotua tarkoitukseen sopivaa tutkittua humusta. Hiekkaisella maalla humus sekoitetaan suoraan pohjamaan pintaosaan.

Pohjavesialueella levitettävä pintamateriaali ei saa olla liian hienorakeista, sillä hienorakeinen maalaji vähentää pohjaveden muodostumista ja soveltuu huonosti kasvillisuuden kasvualustaksi. Myöskään karike ja kuorike eivät sovellu pohjavesialueella käytettäväksi.

Ottamisalueelle tulee istuttaa sekapuustoa. Valtapuuksi sopii mänty, jonka lisäksi alueelle istutetaan rauduskoivua, haapaa, harmaaleppää ja pihlajaa. Mäntyä voidaan istuttaa 2 500 kappaletta hehtaarille ja muita yhteensä 500 kappaletta hehtaarille. Alueen jälkihoidon lopputuloksena tulee olla mahdollisimman hyvin ympäristöön sopeutuva alue.

Lausunnon lisäksi Pirkanmaan ELY-keskuksen L-vastuualueelta kysyttiin kannanottoa maa-ainestenoton suhteesta maantien suoja-alueeseen. Sähköpostikeskustelussa (Anttalainen - Sivula 6.5.2019) kävi ilmi, että maantien suoja-alueelta, joka ulottuu 20 metriä tien keskilinjasta molempiin suuntiin, ei periaatteessa saisi ottaa maa-aineksia.

Muistutukset ja mielipiteet

Hakemuksesta ei ole tehty muistutuksia eikä esitetty mielipiteitä.

Hakijan kuuleminen

Hakijalle on toimitettu 9.4.2019 vastinepyyntö annettuja lausuntoja koskien. Hakija on todennut sähköpostitse 29.4.2019, ettei sillä ole huomautettavaa lausunnoista.

13.5.2019 toimitetussa vastineessaan hakija lisäksi toteaa, ettei tien suoja-alueetta koskevaan asiaan ole kommentointitarvetta. Lisäksi hakija kommentoi, että istutettava puusto olisi valtaosin mäntyä, joka alueelle parhaiten sopii (viitaten myös ELY:n lausuntoon, johon lupamääräysten perusteluissa viitataan). Näin männyn kasvu ei häiriintyisi ja sekapuuston kasvu voisi lähteä käyntiin luonnostaankin.

Tarkastukset

Alueella on tehty tarkastus 2.5.2019. Tarkastusmuistio on liitetty asiakirjoihin.

RATKAISU JA LUPAMÄÄRÄYKSET

Ympäristö- ja rakennusjaosto myöntää Kaanaan Kaivin Oy:lle luvan maa-ainesten ottamiseen Saarlahden kylän tilalla Putamo 2:99. Toimintaa on harjoitettava hakemuksessa esitetyn mukaisesti, ellei lupamääräyksistä muuta johdu.

Ottamisaluetta, ottamisen etenemistä ja otettavaa ainesmäärää koskevat määräykset

1. Kiviainesten ottamisen tulee edetä ottamissuunnitelman mukaisesti ja ottamisen tulee noudattaa ottamissuunnitelmassa esitettyjä aluerajoja, kuitenkin niin, että maa-aineksia ei saa ottaa maantien suoja-alueelta, joka on 20 metriä tien keskiviivasta molempiin suuntiin. Kokonaisottomäärä on 68 000 m³ kymmenen vuoden aikana noin 2,5 hehtaarin ottoalueella. Alin sallittu ottotaso (N2000) on ottoalueen pohjoisosassa + 153,4, itäosassa + 152,8, eteläosassa + 156,5 ja länsiosassa + 155,4. Ylimmän havaitun luonnollisen pohjaveden pinnan päälle on kuitenkin aina jätettävä vähintään neljä metriä paksu suojakerros.
2. Toiminnasta ei saa aiheutua sortumisvaaraa tai muuta haittaa törmäpääskyjen pesimärinteille. Törmäpääskykolonioiden sijainti on varmistettava vuosittain ennen pesimäaikaa. Pesimäkäytössä olevien rinteiden ympärille on jätettävä hakemuksen mukainen 10 metrin suojavyöhyke, eikä ottamista tai muita pesintää haittaavia toimia saa tehdä kolonioiden lähellä pesimäaikaan. Pesimäaikana rinteen edusta on pidettävä avoimena.

Toiminta-aikoja koskevat määräykset

3. Seulontaa, kaivuuta, kuormauksia ja kuljetuksia saa tehdä vain arkipäivisin. Sunnuntaisin tai arkipyhinä ei toiminta ole sallittu. Toiminnassa on noudatettava seuraavia toiminta-aikoja:

	1.9.–31.5.	1.6.–31.8.
seulonta	ma-pe klo 7–22	ma-pe klo 7–18
kaivu, kuormaus ja kuljetus	ma-pe klo 7–22 la klo 7–18	ma-pe klo 7–18

Alueen merkintää ja suojausta koskevat määräykset

4. Ottoalueen rajat on merkittävä maastoon esimerkiksi paaluilla. Ottoalueelle on rakennettava kiinteä korkeuspiste, jonka sijainti esitetään kartalla. Alueen eri osissa on oltava riittävästi alinta ottotasoa osoittavia, selvästi näkyviä korkeusmerkkejä. Ottotasot on sidottava N2000 -korkeusjärjestelmään.
5. Luvanhaltijan on huolehdittava, ettei ottoalueelle ole mahdollista tulla havaitsematta vaarallisia kohtia ja työtilanteita riittävän ajoissa. Ottoalue on merkittävä maastoon lippusiimalla tai varoitusnauhalla sekä ottoalueesta varoittavilla kylteillä, jotka ovat mahdollisuuksien mukaan vähintään kymmenen metriä avoinna olevan ottoalueen rajaa ulompana.
6. Mikäli ottamisalueelle muodostuu maaleikkauksia (jyrkemmät kuin 1:1), jotka ovat yli kaksi metriä korkeita ja jotka voivat muodostaa riskin alueella liikkuville, on ne suojattava aidalla tai vallilla, joka estää tahattoman pääsyn leikkauksen reunalle. Tarvittaessa putoamisvaarasta on varoitettava kyltein, jotka sijoitetaan ympäröivään maastoon reunan lähelle.
7. Merkinnot, aidat, kyltit ja muut edellä mainitut rakenteet on pidettävä jatkuvasti kunnossa.

Pölyhaittojen ehkäisy

8. Toiminnan aiheuttamat pölyhaitat asutukselle ja yleisten teiden käytölle on ehkäistävä mahdollisimman tehokkaasti. Pölyhaittoja on ehkäistävä varastokasojen ja seulontalaitteiston sijoituksella, varastokasojen, kuormien kulkureittien kastelulla tai muilla käyttökelpoisilla menetelmillä. Pölynsidonta-aineita ei saa käyttää siten, että niistä voi aiheutua maaperän tai pohjaveden pilaantumisen vaaraa.

Jätehuoltoa koskevat määräykset

9. Ottamisalue on pidettävä siistinä. Alueelle ei saa vastaanottaa jätteitä. Aluetta ei saa käyttää ylijäämämaiden varastointi- tai läjitysalueena. Toiminnassa syntyvät jätteet tulee kerätä erilleen, varastoida asianmukaisesti ja toimittaa jatkokäsittelyyn ympäristöluvan omaavalle vastaanotto paikalle.
10. Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma on arvioitava ja tarvittaessa tarkistettava tai muutettava vähintään viiden vuoden välein. Suunnitelman arvioinnista on ilmoitettava valvontaviranomaiselle.

Pinta- ja pohjaveden sekä maaperän suojelua koskevat määräykset

11. Toiminnasta ei saa aiheutua pohja- tai pintavesien eikä maaperän pilaantumista tai sen vaaraa. Toiminta ei saa aiheuttaa pohjaveden pinnan tason pysyvää muutosta. Ennen aikaista pintamaan ja kasvillisuuden poistamista on vältettävä. Pölynsidonta- ja liukkaudentorjunta-aineita ei saa käyttää siten, että niistä voi aiheutua maaperän tai pohjaveden pilaantumisen vaaraa.
12. Kaluston säilytys, tankkaus ja mahdollinen huolto on sallittua ainoastaan sitä varten perustetulla, riittävän suurella tukitoiminta-alueella, joka on lähtökohtaisesti sijoitettava kaivualueen ulkopuolelle. Tukitoiminta-alueen pohjarakenteen tulee olla nesteitä läpäisemätön ja pohjarakenteen reunojen tulee olla korotetut. Mikäli tukitoiminta-aluetta ei kateta, tulee sade- ja sulamisvedet alueelta johtaa pohjavesialueen ulkopuolelle öljynerottimen kautta tai kerätä ne umpisäiliöön pois vietäväksi.
13. Mikäli seulaa ei voida siirtää tukitoiminta-alueelle tankkausta varten, tulee se tankata imeytysmaton päällä tai vastaavalla tavalla, jolla maaperän ja pohjaveden pilaantumiskahva voidaan ehkäistä. Mikäli seulaa säilytetään muualla kuin tukitoiminta-alueella, on sen polttonestesäiliön oltava mahdollisimman tyhjä työajan ulkopuolella.
14. Polttonesteitä tai muita pohjaveden pilaantumisen vaaraa aiheuttavia kemikaaleja ei lähtökohtaisesti saa säilyttää alueella. Mikäli alueella säilytetään lyhytaikaisesti polttonesteitä, on polttonestesäiliö sijoitettava tukitoiminta-alueelle ja säiliön on oltava kaksoisvaippainen tai varustettu kiinteällä valuma-altaalla. Säiliössä on lisäksi oltava ylitäytönestin, lukittava sulkuventtiili ja laponestojärjestelmä. Sulkuventtiiliin on oltava lukittu työajan ulkopuolella. Myös seulan/välpän, aggregaatin yms. polttoaineen säiliöiden tulee olla kaksoisvaippaisia tai vastaavia. Mikäli alueella joudutaan säilyttämään muita kemikaaleja tai vaarallisia jätteitä, on niitä sisältävät tynnyrit tai muut astiat sijoitettava tiivispohjaiseen, katettuun ja lukittuun tilaan.

Poikkeuksellisia tilanteita koskevat määräykset

15. Alueella on oltava käytössä riittävä öljyntorjuntakalusto ja vahinkojen torjunnasta on annettava riittävästi opastusta työntekijöille ja urakoitsijoille. Öljy- tai kemikaalivahingon tapahtuessa on välittömästi ryhdyttävä tarpeellisiin torjuntatoimiin ja ilmoitettava vahingosta hätäkeskukseen (112) ja Tampereen kaupungin ympäristönsuojeluyksikölle. Maaperän pilaantumiseen johtaneista tai pohjaveden pilaantumiskahvan aiheuttavista polttoaine- ja öljyvuodoista tulee lisäksi ilmoittaa Pirkanmaan ELY-keskukselle.

Maisemointia ja jälkihoitotöitä koskevat määräykset

16. Maisemointi tulee järjestää mahdollisuuksien mukaan jo ottamisen aikana ja koko loppualueen osalta viipymättä ottamistoiminnan päätyttyä. Ottamisalueen maisemoinnissa ja jälkihoidossa on noudatettava ympäristöministeriön oppaan 1/2009 "Maa-ainesten kestävä käyttö" ohjeita.

17. Maisemoinnissa on otettava huomioon törmäpääskyjen pesintäolosuhteiden säilyminen. Maisemoinnista ei saa aiheutua haittaa säännöllisessä käytössä oleville pesille, eikä pesintää haittaavia maisemointitoimia saa tehdä asuttujen kolonioiden lähellä pesimäaikaan. Ottamistoiminnan päätyttyä törmäpääskyille tulee mahdollisuuksien mukaan jättää riittävästi jälkihoitamattomia rintoja, jotka ovat turvallisia alueella kulkeville (aitaus tms.). Törmien edustaa ei saa metsittää.
18. Yksityiskohtainen maisemointisuunnitelma, joka kattaa alueen siistimis- ja muotoilutoimet, pintamateriaalin levityksen ja kasvillisuuden palauttamisen sekä alueen asiattoman käytön ehkäisemisen, tulee toimittaa lupaviranomaiselle hyväksyttäväksi viimeistään vuosi ennen toiminnan lopettamista. Lupaviranomainen voi antaa suunnitelman johdosta tarkentavia määräyksiä. Maisemointi on saatettava loppuun luvan voimassaoloaikana.
19. Maa-ainesten ottamisen loputtua kaikki alueella tai sen välittömässä läheisyydessä olevat varastokasat sekä pystytetyt rakennelmat on purettava ja kuljetettava pois. Alue on siistittävä ja mahdolliset jätteet toimitettava asianmukaiseen käsittelyyn. Maaperän puhtaus on tarkastettava silmämääräisesti ja tarvittaessa varmistettava tutkimuksin.
20. Maisemoinnin yhteydessä tiivistyneet tienpohjat ja varastokasojen pohjat tulee möyhiä ja pehmentää. Luiskat tulee muotoilla alueen turvallisuuden ja maisemanhoidon kannalta riittävän loiviksi, kaltevuuteen 1:3 tai loivemmaksi.
21. Pohjatasolle ja luiskiin tulee levittää noin 20–30 cm vahvuinen kerros keskikarkeaa tai karkeaa hiekkaa, jonka pintakerrokseen tulee levittää noin 5 cm vahvuinen kerros humusta. Mikäli pohjamaa on hiekkaa, voidaan humus sekoittaa suoraan pohjamaan pintaosaan. Humuksen tulee olla alueelta kuorittua pintamaata tai muualta tuotua, tarkoitukseen sopivaa tutkittua humusta. Maisemointiin ei saa käyttää liian hienorakenteista materiaalia tai aineksia, joiden mukana alueelle pääsee vieraslajeja, kuten lupiinia, jättipalsamia tai jättiputkea.
22. Alueelle tulee kylvää tai istuttaa hakemuksen mukainen, mäntyvaltainen sekapuusto viipymättä. Alueen jälkihoidon lopputuloksena tulee olla mahdollisimman hyvin ympäristöön sopeutuva alue. Alueen asiaton käyttö tulee mahdollisuuksien mukaan estää.

Toiminnan tarkkailua ja kirjanpitoa koskevat määräykset

23. Maa-ainesluvan haltijan tulee tarkistaa seuraavat asiat säännöllisesti ja tehdä niistä merkintä työmaapäiväkirjaan:
 - ottamisen kohteena oleva alue ja ottamissuunnitelman vaihe, ottamisen korkeustasot,
 - otetun aineksen määrä, laatu ja käyttökohteet,
 - varastoidut maa-ainest tuotteet ja niiden määrä,
 - törmäpääskyrinteiden sijainti ja huomioon ottaminen,
 - ottamisalueen suojarakenteiden kunto ja sijainti,

- pohjaveden havaintopisteiden kunto ja mahdolliset huoltotoimet,
- valvontaa varten tarvittavien rakenteiden ja merkintöjen kunto ja sijainti,
- tukitoiminta-alueen kunto, siisteys ja maaperän puhtaus (aistinvarainen arvio),
- syntyneet jätteet ja niiden toimituspaikat (jätekirjanpito säilytettävä 6 vuotta, vaarallisen jätteen siirtoasiakirjat 3 vuotta),
- tiedot öljynerottimen tarkkailusta ja tyhjennyksistä,
- käytetyt pölynsidonta-aineet ja muut pölyämisen ehkäisytoimet,
- mahdolliset poikkeamat lupamääräyksistä, onnettomuustilanteet, öljyvuodot ja muut poikkeukselliset tilanteet ja niiden johdosta tehdyt toimenpiteet,
- maisemointi- ja jälkihoitotöiden toteuttamisvaihe, alueen ulkopuolelta maisemointia varten tuotujen pintamaiden määrä, alkuperä ja laatu sekä
- naapureiden ja asukkaiden tekemät yhteydenotot ja valitukset.

Havaitut epäkohdat tulee korjata mahdollisimman pian, merkitä tehdyt korjaustoimenpiteet ja niiden ajankohta työmaapäiväkirjaan. Työmaapäiväkirjat on säilytettävä koko ottamisajalta ja esitettävä pyydettyä valvontaviranomaiselle.

Pinta- ja pohjaveden tarkkailua koskevat määräykset

24. Toiminnanharjoittajan on seurattava toiminnan vaikutuksia alueen pohjavesiin. Pohjaveden pinnan tasoa tulee seurata säännöllisesti kaikista neljästä alueelle asennetusta pohjaveden havaintoputkesta neljä kertaa vuodessa (maalis-, kesä-, syys- ja joulukuussa). N2000-järjestelmän mukaiset pinnantasotiedot on toimitettava viipymättä Tampereen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Näytteenottoon soveltuvista muovisista havaintoputkista VAH 4 ja PP1 on otettava vuorovuosittain pohjavesinäyte, josta tulee analysoida lämpötila, haju, maku, sameus, väri, pH, happi, permanganaattiluku/TOC, sähkönjohtavuus, rauta, mangaani, sulfaatti, nitraatti, kloridi, kokonaiskovuus, alkaliniteetti, E.coli bakteerit ja enterokokit sekä öljyhiilivedyt. Raportissa tuloksia on verrattava talousveden laatuvaatimuksiin. Mineraaliöljyjen ja polttoainehiilivetyjen määritysrajojen tulee olla vastaavia kuin pohjaveden ympäristölaatu normit (VNa 341/2009). Vedenlaatunäytteet tulee olla asiantuntevan näytteenottajan ottamia ja näytteenoton tulee vastata laboratorion laatukriteerejä (sertifioitu/akkreditoitu).

Vesinäytetulokset on heti niiden valmistuttua toimitettava tiedoksi Tampereen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ja Pirkanmaan ELY-keskukselle. Tarvittaessa lupaviranomainen voi tehdä tarkkailuohjelmaan tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi katsomansa muutokset ja lisäykset.

Ottamisilmoituksen tekemistä koskeva määräys

25. Maa-aineslupan haltijan tulee vuosittain tammikuun 31. päivään mennessä ilmoittaa lupaviranomaiselle tai valtakunnalliseen maa-ainestenoton tietojärjestelmään edellisenä vuonna otetun aineksen määrä ja laatu.

Ottamisilmoitus tehdään myös silloin, kun maa-ainesten ottaminen on päättynyt tai keskeytynyt.

Tarkastuksia koskevat määräykset

26. Luvanhaltijan on ennen tämän luvan mukaisen toiminnan aloittamista pyydettävä valvontaviranomaisen tarkastus. Tarkastuksessa todetaan lupaehtojen 1, 2, 5–7 ja 12, 14 ja 15 mukaiset toimet asianmukaisesti järjestetyiksi.
27. Luvanhaltijan tulee luvan voimassaoloaikana pyytää valvontaviranomaisen lopputarkastus, kun toiminta on päättynyt ja alue on maisemoitu näiden lupamääräysten mukaisesti.

Luvan siirtämistä koskeva määräys

28. Jos lupaan perustuva oikeus maa-ainesten ottamiseen siirretään toiselle, on siirrosta viipymättä ilmoitettava lupaviranomaiselle. Luvan aikaisempi haltija vastaa kuitenkin kaikista lupaan liittyvistä velvoitteista, kunnes hänen tilalleen on hakemuksesta hyväksytty toinen. Lupaviranomainen voi määrätä, että luvan uuden haltijan on asetettava ennen ainesten ottamista maa-ainelain 12 §:ssä tarkoitettu vakuus lupaehtojen noudattamisesta.

Vakuuden asettamista koskeva määräys

29. Luvanhaltijan on asetettava Tampereen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ennen tämän luvan mukaisen ottamisen aloittamista kokonaisarvoltaan vähintään 20250 euron suuruinen vakuus luvassa määrättyjen toimenpiteiden suorittamisesta. Vakuudeksi hyväksytään takaus, vakuutus tai pantattu talletus. Vakuuden suuruus perustuu ilmoitetun ottoalueen pinta-alaan (8100 €/ha * noin 2,5 ha = 20250 €).

Luvan noudattamisvakuuden tulee olla voimassa siihen saakka, kunnes kaikki luvan tai sen määräysten edellyttämien toimenpiteiden toteutus on lopputarkastuksessa hyväksytty, kuitenkin vähintään 24 kuukautta ottamisluvan päättymisen jälkeen.

Luvanhaltijalla on oikeus saada vakuussummaa alennetuksi hyväksytysti suoritettuja jälkihoitotoimenpiteitä vastaavalla määrällä, jolloin lupaviranomainen voi luvan haltijan hakemuksesta hyväksyä muutoksen annettuun vakuuteen. Lupaviranomainen voi myös erityisestä syystä määrätä lisävakuuden asettamisesta, mikäli vakuuden ei voida katsoa olevan riittävä lupamääräyksissä edellytetyjen toimenpiteiden suorittamiseksi.

Vakuus palautetaan, kun ottamisalue on maisemoitu ja jälkihoidettu näiden lupamääräysten mukaisesti.

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että takausten vanheneminen katkaistaan ennen takauspäätöksissä mainittuja määräaikoja.

RATKAISUN PERUSTELUT

Yleiset perustelut

Maa-aineslain 3 §:ssä säädetään maa-ainesten ottamisen rajoituksista. Sen mukaan maa-aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu kauniin maisemakuvan turmeltumista, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista, huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa tai tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen.

Alueella, jolla on voimassa asemakaava tai oikeusvaikutteinen yleiskaava, on edellä mainitun lisäksi katsottava, ettei ottaminen vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen eikä turmele kaupunki- tai maisemakuvaa.

Ottamispaikat on maa-aineslain 3 § 4 momentin mukaan sijoitettava ja ainesten ottaminen järjestettävä niin, että ottamisen vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemakuvaan jää mahdollisimman vähäiseksi ja että maa-ainesesiintymää hyödynnetään säästeliäästi ja taloudellisesti eikä toiminnasta aiheudu asutukselle tai ympäristölle vaaraa tai kohtuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa.

Lupa ainesten ottamiseen on maa-aineslain 6 §:n 1 momentin mukaan myönnettävä, jos asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty eikä ottaminen tai sen järjestely ole ristiriidassa maa-aineslain 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Asiaa harkittaessa on otettava huomioon myös lupamääräysten vaikutus.

Ottamisalue sijaitsee Rääkkykankaan 1E-luokan pohjavesialueella. Kyseessä on kuitenkin jo avattu ottoalue, joten ottamisen voidaan katsoa olevan perusteltua ko. alueella ja asianmukaisesti toteutettuna sen voidaan katsoa edesauttavan alueen palaamista metsätaloudeksi. Maaperän ja pohjaveden suojelu on otettu Pirkanmaan ELY-keskuksen lausunnon mukaisesti huomioon lupamääräyksiä annettaessa. Toimittaessa lupamääräysten mukaisesti voidaan haitalliset vaikutukset pohjaveden laadulle ehkäistä.

Ottamisalueen länsipuolella sijaitsee Rääkkykankaan paikallisesti arvokas harjualue (POSKI-hanke, Pirkanmaan arvokkaiden harjualueiden inventoinnin tarkistus 2014). Harjualueen raja ei kata maa-ainestenottoaluetta, mutta alueen kuvauksessa mainitaan, että maantien maiseman edustavuus tulisi ottaa huomioon alueiden maankäytössä. Putamon maa-ainestenottoalue on vanha, jo merkittävältä osin avattu ottoalue, jonka lähiympäristössä maantien reunat on sekä ottokiinteistön kohdalla, että myös molemmin puolin maantietä pidemmältä matkaa luiskattu aiemmissa maa-ainestenottohankkeissa. Maa-ainesten ottamisen jo käytössä olevalta ja avatulta ottoalueelta voidaan katsoa täyttävän säästeliään ja taloudellisen oton vaatimukset. Maantien laidan suojaetäisyys on otettu huomioon lupakäsittelyssä. Ottamisen jälkeen alue maisemoidaan, jolloin nykyinen avonaisen hiekkakuopan aiheuttama maisemahaitta poistuu.

Hakija on esittänyt asianmukaisen ottamissuunnitelman. Hakemuksen, ottamissuunnitelman ja edellä esitettyjen lupamääräysten mukaisesti toteutettuna ottaminen tai sen järjestelyt eivät ole ristiriidassa maa-aineslain 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa ja toiminta täyttää maa-aineslain 6 §:ssä esitetyt edellytykset, joilla lupa on myönnettävä. Toiminnasta ei ennalta arvioiden aiheudu haittaa tai vaaraa asutukselle ja ympäristölle, kun toiminnassa noudatetaan annettuja lupamääräyksiä. Lupaviranomaisen näkemyksen mukaan lupamääräykset eivät ole luvansaajalle kohtuuttomia hankkeen laajuus ja siitä saatava hyöty huomioon otettuna.

Lausuntojen huomioon ottaminen

Tampereen kaupungin kaupunkiympäristön suunnittelun yleiskaavoitusyksikön lausunto oli hakemusta puoltava, eikä siinä tuotu esiin asioita, jotka tulisi ottaa erityisesti huomioon hakemuksen käsittelyssä.

Pirkanmaan ELY-keskuksen lausunnossa esiin nostettu törmäpääskyjen ja niiden elinympäristön huomioon ottaminen on otettu huomioon ottamisen järjestämistä koskevassa määräyksessä 2, maisemointia koskevassa määräyksessä 17 ja toiminnan tarkkailua koskevassa määräyksessä 23. Pohjaveden pinnan päälle jätettävästä suojakerroksesta on hakemuksen ja ELY-keskuksen lausunnon mukaisesti annettu määräys 1. Pohjaveden pinnan tason seurannasta sekä näytteenotosta on annettu määräys 24. Edellytetty näytteenotto ja analyysit vastaavat vähintään ELY-keskuksen lausunnossa esitettyä tasoa. Näytetulokset on edellytetty lähetettäväksi myös ELY-keskukselle tiedoksi. Maantien suoja-alue on rajattu ottamisen ulkopuolelle määräyksessä 1. Tankkaus- ja tukitoiminta-alueiden sijoituksesta ja vesien johtamisesta sekä kemikaalien varastoinnista ja käsittelystä ja muista toimista maaperän ja pohjaveden suojelemiseksi on annettu määräykset 11–15. Öljy- ja muista kemikaalivahingoista ilmoittamisesta viranomaisille on annettu määräys 15. Jätteiden ja ylijäämämassojen sijoittaminen on kielletty määräyksessä 9. Alueen jälkihoidosta on annettu määräykset 16–22.

Lupamääräysten perustelut

Ainesten ottamista koskevaan lupaan on liitettävä määräykset siitä, mitä hakijan on noudatettava hankkeesta aiheutuvien haittojen välttämiseksi tai rajoittamiseksi, jos nämä seikat eivät käy ilmi ottamissuunnitelmasta (MAL 11 §).

Lupamääräys 1. Maa-aineslupa on myönnetty lupahakemuksen mukaiselle alueelle ja massamäärälle. Maantien suoja-alue on kuitenkin rajattu ottamisen ulkopuolelle Pirkanmaan ELY-keskuksen lausunnon ja erillisen kannanoton johdosta. Lupa maa-ainesten ottamiseen myönnetään määräajaksi hakemuksen ja MAL 10.1 §:n mukaisesti. Vähimmäissuojaetäisyys pohjaveden yläpintaan pinnantasoon on määrätty pohjaveden suojelemiseksi. Määräyksessä on kerrottu syvimmit mahdolliset ottotasot ottoalueen eri laidoilla. Mikäli pohjaveden pinnantason seurannassa saadaan aiempia mittauksia korkeampia

pohjaveden pinnankorkeuden tuloksia, on ottamisalueen pohjatasoja ja pohjan tasausta nostettava vastaavasti. (MAL 3, 10 ja 11 §:t)

Lupamääräys 2 on annettu törmäpääskyjen suojelemiseksi. Määräyksessä on otettu huomioon Pirkanmaan ELY-keskuksen lausunto ja luonnonsuojelulain (1996/1096) 39 §:n vaatimukset. Törmäpääskyn pesimäaika on yleensä toukokuun alusta elokuun puoleen väliin. Säännöllisesti käytössä olevat törmäpääskyn pesät ovat luonnonsuojelulain suojaamia myös pesimäkauden ulkopuolella. Törmäpääskyn pesäkolon katsotaan olevan säännöllisesti käytössä, kun samoja pesäkolon käytetään vuosittain. Mikäli pesäkolot sortuvat tai eivät jostain muusta syystä enää kelpaa törmäpääskyille pesäpaikaksi, eivät luonnonsuojelulain 39 § säädökset koske niitä. (MAL 1 ja 11 §:t)

Lupamääräyksen 3 mukaiset toiminta-ajat varmistavat, ettei lähistön asutukselle aiheudu kohtuutonta haittaa toiminnasta. Viikonloppujen ja pyhäpäivien toiminta-aikojen on rajoitettu asukkaiden levon ja virkistymisen turvaamiseksi. (MAL 3 ja 11 §:t)

Lupamääräykset 4–7. Ottoalueen merkinnöistä, suojaamisesta ja varoitustoimista sekä rakenteiden kunnossapidosta on määrätty turvallisuussyistä sekä valvonnan mahdollistamiseksi. (MAL 11 §, MAA 7 §)

Lupamääräys 8. Ottamisalue sijaitsee lähellä asuinrakennusta ja yleisen tien välittömässä läheisyydessä, joten pölyhaittojen tehokas ehkäisy on välttämätöntä. Pölyntorjuntakemikaalien käytöstä on määrätty pohjaveden suojelemiseksi. (MAL 11 §)

Lupamääräykset 9–10 on annettu jätteen synnyn ja jätteistä aiheutuvan vaaran tai haitan ehkäisemiseksi, jätteen hyötykäytön ja turvallisen käsittelyn edistämiseksi ja asianmukaisen jätehuollon varmistamiseksi. (MAL 5, 11 ja 16b §:t)

Lupamääräykset 11–14 on annettu kemikaalien ja vaarallisten jätteiden käsittelystä aiheutuvien maaperän ja pohjaveden pilaantumisen riskien ehkäisemiseksi. Pohjavesialueella toimittaessa on välttämätöntä, että kaluston ja kemikaalien säilytys ja koneiden mahdollinen huolto ja tankkaus tehdään vain suojatulla alueella, jolta sadevedet johdetaan hallitusti, jotta ne eivät pääse huuhtomaan mahdollisia kemikaalijäämiä pohjavesialueelle. Kaksoisvaipparakenteilla, lukituksella, laponestolla ja muilla teknisillä keinoilla ehkäistään päästöjä maaperään ja pohjaveteen esimerkiksi onnettomuus- tai ilkivaltatilanteissa. (MAL 11 §)

Lupamääräys 15 kemikaalivahinkojen ennaltaehkäisystä ja toimista onnettomuustilanteissa on annettu vahinkojen ehkäisemiseksi, haittojen rajoittamiseksi sekä jatkotoimien varmistamiseksi. (MAL 11 §)

Lupamääräykset 16–22. Luvassa on annettu tarvittavat määräykset alueen maisemoinnin toteuttamisesta toiminnan aikana ja sen päättyessä. Törmäpääskyrinteiden huomioon ottamisesta on määrätty luonnonsuojelulain 39 §:n mukaisen suojelutason varmistamiseksi. Törmäpääskyn pesimäaika on

yleensä toukokuun alusta elokuun puoleen väliin ja lisäksi säännöllisessä käytössä olevat pesimärinteet on luonnonsuojelulailla suojattu myös pesimäajan ulkopuolella. Lupa-ajan päätyttyä ottamisalueella ei tule olla maainesvarastokasoja lainkaan, sillä ne estävät jälkihoidon toteuttamisen. Tienpohjien ja varastokasojen pohjien möyhentäminen on välttämätöntä, sillä tiivis maaperä läpäisee vettä huonosti ja vähentää siten muodostuvan pohjaveden määrää. Pohjaveden suojelun kannalta on tärkeää, että asianmukaisin jälkihoitotoimenpitein alueelle aikaansaadaan oton päätyttyä mahdollisimman nopeasti uusi maannoskerros ja istutettua tai kylvetään viipymättä tarkoitukseen parhaiten soveltuva puusto. Pohjavesialueella levitettävä pintamateriaali ei saa olla liian hienorakeista, sillä hienorakeinen maalaji vähentää pohjaveden muodostumista ja soveltuu huonosti kasvillisuuden kasvualustaksi. Myöskään karike ja kuorike eivät sovellu pohjavesialueella käytettäväksi. ELY-keskuksen lausunnon mukaan istutuksissa valtapuuksi sopii mänty, jonka lisäksi alueelle tulee istuttaa rauduskoivua, haapaa, harmaaleppää ja pihlajaa. Määräyksessä on annettu mahdollisuus myös kylvöön, jolloin taimikko lähtökohtaisesti muodostuu tiheämmäksi. (MAL 1, 3 ja 11 §:t)

Lupamääräys 23 on annettu toiminnan jatkuvan tarkkailun varmistamiseksi ja todentamiseksi. Jatkuvalla seurannalla varmistetaan lupaehtojen noudattaminen ja ehkäistään toimintaan liittyviä riskejä. (MAL 11 §, MAA 6 §)

Lupamääräyksessä 24 edellytetyllä tarkkailulla saadaan tietoa normaalin ottotoiminnan ja mahdollisten vuoto- ja vahinkotilanteiden pohjavesivaikutuksista. Pohjavesialueella toimittaessa on välttämätöntä, että pohjaveden pinnakorkeutta ja sen laatua tarkkaillaan säännöllisesti ja riittävän laajalla analyysivalikoimalla. (MAL 11 §, MAA 6 §)

Lupamääräys 25. Vuosittaiset ottotiedot on suositeltavaa kirjata suoraan valtakunnalliseen NOTTO-tietojärjestelmään, josta sekä kunnan että valtion viranomaiset saavat ne käyttöönsä. (MAL 11 ja 23 §:t, MAA 6 §)

Lupamääräys 26. Aloitustarkastus on välttämätön sen varmistamiseksi, että kaikki ottoalueen merkinnät ja maaperän ja pohjaveden suojelemiseksi annettujen määräysten mukaiset rakenteet ja toimet on toteutettu ennen toiminnan aloittamista. (MAL 11 §, MAA 6 ja 7 §:t)

Lupamääräys 27. Lopputarkastus on välttämätön, jotta voidaan varmistaa kaikki luvan mukaiset toimet toteutetuiksi. Vakuuden vapauttaminen edellyttää sitä, että kaikki luvan mukaiset velvoitteet on lopputarkastuksessa todettu hoidetuiksi. (MAL 11 §, MAA 6–8 §:t)

Lupamääräys 28. Tiedot toiminnassa tapahtuvista muutoksista ja toiminnanharjoittajan vaihtumisesta ovat tarpeen valvonnan kannalta. (MAL 11 ja 13a §:t)

Lupamääräys 29. Toiminnanharjoittajalta edellytetään vakuutta luvassa määrättyjen toimenpiteiden suorittamiseksi. Lupamääräysten noudattamisvakuuden määrän arvioinnissa otetaan huomioon ottoalueen pinta-

ala ja maisemoinnin vaatimustaso. Alueen maisemoinnin kustannusarvioon vaikuttaa alueen sijainti 1E-luokan pohjavesialueella, jossa maisemointitoimet ovat tavanomaista haastavampia ja esimerkiksi metsitys on tehtävä riittävän suurilla taimilla viipymättä. Lisäksi pohjaveden laatua on tarkkailtava myös alueen maisemoinnin jälkeen. Vakuutta voidaan muuttaa luvan voimassaolon aikana. (MAL 12 §, MAA 6 ja 8 §:t)

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Maa-aineslaki (555/1981) 1, 1a, 3, 4, 4b–7, 10–13a, 16b, 19–20a, 23 ja 23a §:t
Valtioneuvoston asetus maa-ainesten ottamisesta (VNA 926/2005) 1–9 §:t

LUVAN VOIMASSAOLO

Lupa on voimassa kymmenen vuotta luvan lainvoimaiseksi tulemisesta. Kaikki luvassa määrätyt toimenpiteet tulee suorittaa loppuun luvan voimassaoloaikana.

LUPAMAKSU

Hakemuksen käsittelystä peritään hakemuksen vireille tuloaikana voimassa olleen Tampereen kaupungin ympäristö- ja rakennusjaoston 9.5.2017 hyväksymän taksan mukainen tarkastusmaksu, yhteensä 2940 € (900 € + 68 000 m³ * 0,03 €/m³).

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen 8.7.2019 mennessä. Valitusosoitus on lupapäätöksen liitteenä.

LUPAPÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös

Hakija

Jäljennös päätöksestä

Pirkanmaan ELY-keskus
Tampereen kaupunki, kaupunkiympäristön suunnittelu, yleiskaavoitus
Tampereen kaupunki, terveydensuojelu

Päätöksestä ilmoittaminen

Päätöksen antamisesta kuulutetaan Tampereen kaupungin virallisella ilmoitustaululla. Tieto päätöksen antamisesta julkaistaan Tampereen kaupungin internet-sivuilla. Päätöksestä ilmoitetaan asianosaisille, joille on erikseen annettu tieto maa-aineslupahakemuksesta.

Lisätiedot päätöksestä

Lisätietoja päätöksestä antaa asian valmistelija ympäristötarkastaja Mirkka Anttalainen, puh. 050 521 5186, etunimi.sukunimi@tampere.fi,